

Barcelona, 8 d'agost de 1930

L'Esquella de la Torratxa

ANY LIV - 2667 - 15 cts. - Atrassats, 30

L'orella d'En Jordi

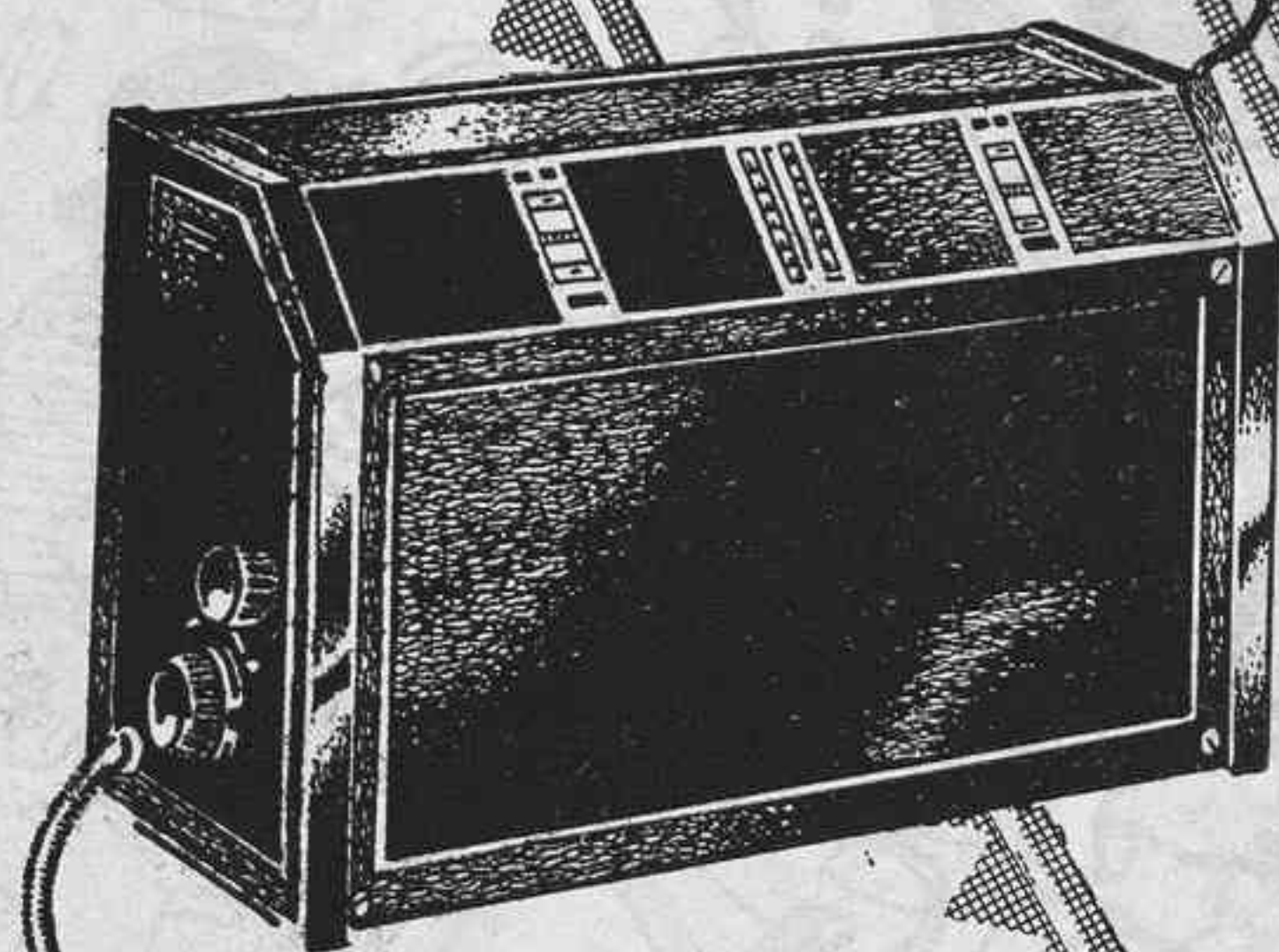
Els devots de l'orella no paren de treballar, però per ara... són verdes.

Aquesta creació única dóna una significació nova a la Ràdio

Els temps moderns exigeixen a un equip de Ràdio dues qualitats essencials; naturalitat de reproducció i funcionament del tot elèctric. El receptor PHILIPS 2514, per les seves característiques peculiars, omple aquestes condicions. Ja no hi haurà necessitat d'usar bateries ni acumuladors; la instal·lació de llum de casa vostra subministra el corrent necessari

Sol·liciteu del vostre proveïdor una demostració.

Informe-vos del nostre sistema de venda a terminis

PHILIPS

2514

Equip Standard.
Receptor 2514-Altaveu
2007 i Derivatensions.

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

SALUTACIO A VENTURA GASSOL

El passat dimarts arribà Ventura Gassol a Barcelona. Ventura Gassol és el gran poeta de "Les tombes flamejants", de "La Dolorosa". Ventura Gassol és el poeta de Catalunya, el veritable poeta de Catalunya.

Home d'ideal i de fe, que ha sofert i ha lluitat, tinguem per ell l'homenatge de la nostra admiració més cordial.

Cap i Casal...

QUIN és l'estat espiritual del catalanisme a Barcelona en l'actualitat i després de set anys de dictadura, sense llibertat individual, sense tranquil·litat privada, sotmesos a un règim de censura i on la primera força de l'Estat no ha estat ni el Govern ni l'Exèrcit ni la Finança, sinó l'organització policíaca?

¿Ha minvat o ha crescut la consciència del catalanisme? ¿Hi ha més sentiment catalanista o n'hi ha menys? ¿Hi ha més voluntat catalanista, o encara no s'ha concretat aquesta? ¿Existeix encara el fetixisme pel catalanisme, o és possible discutir amb serenitat els fets que no ens plaguin, sigui de les tradicions, dels costums, de la història, antiga o contemporània, que afecta al nostre país?

Aquestes i d'altres preguntes semblants se les deuen haver fet, en més d'una ocasió, els espectadors dels fets polítics ocorreguts a casa nostra en els mesos d'aquest any.

Molts catalans pels quals l'ús de la llengua, el valor de les cançons, l'estudi de la personalitat històrica de Catalunya, tenien un valor relatiu o no en tenien cap, començaren a sentir-se vexats davant dels abusos d'autoritat que exercien uns homes que aconseguiren ésser alguna cosa perquè havien promès a aquesta terra un respecte a les seves institucions i a la seva personalitat històrica. La dictadura—com ha dit En Francesc Pujols en aquest llibre famós que es titula "Història de l'hegemonia catalana en la política espanyola" i al qual hauran de recórrer, encara que no vulguin, els futurs historiadors de Catalunya, perquè sota les paradoxes i les facècies filosòfiques de l'autor de "Medea" s'hi amaguen les intencions polítiques de qui té idees pròpies sobre el cas de Catalunya en el desenvolupament de la seva història—justifica el cop d'Estat dient que Catalunya el va oferir en safata a Espanya, perquè sabia—Catalunya—que la seva tasca essent contrària a les necessitats i als drets de Catalunya, provocaria un augment de catalanistes radicals. Es a dir, que el ca-

talanisme actuant duia el general Primo de Rivera a Espanya no a què li procurés i conseguís la solució del seu problema, sinó que per la seva política contrària realitzés una gran propaganda en favor de l'aspiració més radical—és a dir, la que propugna Francesc Macià—per a resoldre el problema polític de Catalunya.

Potser és evident el fet que la Dictadura ha estat la més forta propagandista de la teoria i la pràctica de "Catalunya endins", i que ella sola ha fet més feina que no pas totes les actuacions propagadores de les idees catalanistes intrínseques; però no voldria acabar per creurem'ho, perquè tinc en molt més bon concepte la massa civil—una minoria, si voleu, però una minoria representativa—catalana, i crec que les seves actuacions no són mai producte de la reacció o de la contrarevolució, sinó causa evident de la seva pròpia personalitat i convicció del seu paper històric. I crec també que a Barcelona aquests set anys vergonyants de manca de llibertat social han ajudat a netejar els rengles catalanistes de tots aquells que s'havien allistat en el moviment polític autòcton, més que per cap convicció política o patriòtica arrelada, per la influència que es podia gaudir, adés en les institucions populars, adés en els parlaments provincials o en tots els ordres econòmics catalans, menats, dirigits o intervenguts pels elements directius de la política catalana.

Ara bé; ¿es cert aquest augment de passió política que deuria haver-se produït en caure el Dictador? ¿o és un sentiment controlable? Fa uns mesos, si qualsevol català s'hagués atrevit a qualificar de "quincalla" la bandera catalana, Barcelona li hauria girat la cara sense escoltar les seves explicacions. Avui ha estat possible dir això i comentar-ho amb tota amplitud, demostrant una tranquil·litat política efectiva i difusa; fa uns mesos desinteressar-se per la sardana del mestre Morera que ha servit de ritme de combat mentre va ésser prohibida, hauria estat un atac a quelcom considerat sagrat. Fa uns mesos, si qualsevol català s'hagués il·lusionat amb fer anar els seus homes a l'Assemblea Nacional, hauria protestat, girant-se d'esquena a l'acte i desinteressant-se de la reunió madrilena. Avui es parla d'anar al Parlament per a exercir un dret de protesta, i no es recorda que hi ha hagut Dictadura i Assemblea, i sembla que el país està en perfecte estat constitucional. Es creia sincerament que la Dictadura comportaria un replegament de les forces catalanes, és a dir, un augment de catalanisme endins, i no ha estat així. A la dreta i a l'esquerra s'ha vist en la necessitat d'acceptar el fet de la col·laboració peninsular, perquè s'han adonat—a la fi!—que mentre el país no estigui liberalitzat i alliberat, no és possible aconseguir la llibertat catalana.

Així sí; el que ha fet la Dictadura ha estat permetre,

al costat de l'augment del sentiment catalanisme, establir un esperit de crítica que abans no era possible. Tot ço català era bo, i tot el que era bo era català.

Aquest esperit de crítica política, que nosaltres considerem, potser, com la força que ens era més necessària, fa que ens poguem mirar les coses amb més franquesa i que tinguem tots plegats un llenguatge més directe i clar.

La sinceritat és, en aquests moments, el llenguatge de Catalunya, i potser és la primera vegada que, degut a la brutal sinceritat de tots nosaltres, és possible que arribem a assenyalar el veritable camí a seguir de la nostra terra.

FRANCESC MADRID

LA MORAL DELS PETITS FILISTEUS

Jo he pensat fer-me una caseta en una platja catalana, una caseta per a passar-hi els mesos d'estiu, un "bungalow". Els redactors de L'ESQUELLA, de tant en tant, també poden fer-se una caseta per a passar-hi els mesos d'estiu.

La platja que he escollit és una platja que ara comença a agafar nomenada, que ara comença a popularitzar-se. Amb el temps serà tan concorreguda i distingida com Sitges o Caldetes. Aquest és l'únic inconvenient que hi trobo.

Jo hauria volgut un lloc més selvatge, menys freqüentat, sense colònia, ni kermesses, ni Casino, ni tennis.

Però com el lloc i el clima són deliciosos, aguantaré la colònia amb la major resignació possible, i aguantaré el Casino, i les kermesses i tota la requincalla. Sempre queda el recurs d'isolar-se, de no voler saber res de la colònia.

Jo parlava d'aquest projecte a un amic, un d'aquests homes sense personalitat, grisos, borrosos, dels quals mai no recordem el nom, però que passen per amics nostres sense saber per què.

Quan li he nomenat la platja, s'ha quedat horroritzat.

—No ho faci pas! No es faci pas la casa en aquesta platja!

—Per què?—he volgut saber jo, més que estranyat.

—Perquè, home... Si és una bogeria!

—Una bogeria?

—Sí, senyor.

—Però, per què?

—Perquè és una platja que no li convé... si hi vol dur la família.

—Es clar que la hi vui dur.

—Doncs no podrà. Hi ha molta immoralitat, hi ha una immoralitat que fa por. Hi van dones dolentes...

—Dones dolentes?

—Sí, d'aquestes que concedeixen la seva intimitat als homes sense casar-s'hi.

—Ah!

—Sí... I es banyen en mallot...

—Doncs, com vol que es banyin?

—I prenen l'aperitiu en mallot... I a vegades es porten una gramola a la platja, i ballen en mallot... I als vespres, al Casino, també ballen.

—Doncs què vol que hi facin al Casino? Passar-hi el rosari?

—I fumien com els homes!

Jo, després d'una pausa:

—Res més?

—Res més. Li sembla poc?

—No hi ha més immoralitat?

—Ja li he dit.

—Però el que m'ha dit no té cap importància, home de Déu! Em puc fer la casa tranquil·lament i hi puc portar tranquil·lament la família.

—Però ja pensa que aquesta platja...

—Es com totes les platges civilitzades del món. El que passa és que a Catalunya hi ha encara molta llana, molta gent que fa pudor de cera de sagristia i de confessionalari. I molta hipocresia. Creguïm: el ball, el bany en mallot, l'aperitiu, el Casino, els concursos de bellesa, són molts menys immorals que la xafarderia, el trogloditisme i la mala intenció.

VIRAI

VALENTS I VALENTES

Més enquestes encara. Què voleu fer-hi? Es la moda. I vulgues que no, cal seguir-la.

“El valor—pregunta ara un diari francès de la nit—, és realment una qualitat masculina?”

Les respostes, com sempre, són contradictòries. Els homes creuen que el valor, com la barba, o com també el que, no essent barba, n'és tot sovint sinònim—, és una mena de patrimoni viril. Les dones, en canvi, creuen que l'heroïtat és pròpia dels cors femenins...

“Si l'home, després d'un idilli—pregunta una d'elles amb un raonament abracadabrant—, es veïes condemnat a sofrir les ingrates i difícils peripècies de la concepció i de l'infantament, es casaria?”

Evidentment, senyora, no es casaria. Ara, que això ja no és efecte del valor, sinó de l'amor... I a nosaltres, senyora, no ens agafa tan fort...

PERPLEXITAT

Entre els anarquistes espanyols detinguts a París, figura un tal Sormaní. Sormaní... Sormaní... Civera Sormaní... Serà, en efecte, ens preguntem, la inefable Teresa Bonshoms?

Un hom es queda de vegades perplex davant les complicacions de certes vides!

Qui havia d'imaginar, en el preclar i piadós redactor de “El Mati”, velleïtats revolucionàries?

TOT S'HA D'APROFITAR

—Ha vist quins fanalets més xirois han posat a la terrassa del Colón?

—Sí, senyor; però em sembla que ja els havia vist abans.

—Abans? On?

—A la Verbena Madrilenya de l'Exposició.

—Caram, aquest senyor Plandiura tot ho aprofita!

Suggerències i estampes del mar

Els mariners i l'escriptor

Aquell autor dramàtic tenia una casa en un poble de marina. A la platja, arran de l'aigua, tenia una glorieta rústega i en l'interior de la glorieta rústega una taula, dues o tres cadires.

Allí, des de bon matí fins a primeres hores de la tarda, escrivia els drames i comèdies que després aplaudia la ciutat.

Els pescadors, que sabien aquest costum, admiraven l'autor dramàtic. Els semblava que, pel fet d'escriure allí aquells drames, quelcom de la glòria de l'autor dramàtic restava al poble.

Quan, a mig matí, anaven de la platja al poble, hi anaven cantant: cantant unes havaneres de mandra i de gemec que feien molta gràcia.

Però si en passar veien que l'escriptor era a la glorieta, deia qualsevol d'ells:

—Calleu, que el senyor... és a l'"inspiradero".

I els altres callaven i passaven amb molt respecte.

Gent d'ànima noble i senzilla.

La casa de les sirenes

Era una casa blanca davant del mar. El jardí arribava fins la platja, que en aquell lloc tenia les arenès daurades. A la platja d'arenès d'or hi havia una barca de color cadmi. Al jardí hi havia un rossinyol que cantava en les primeres hores del matí, quan el món sembla que acabi de néixer, i en les darreres de la tarda, quan el cel té coloracions d'or, de foc, de malva, d'ambre; quan les muntanyes són morades de llunyania: quan el mar es vesteix d'ombra per adormir-se.

A la casa hi vivia un home misteriós que no tenia tracte amb la gent del poble. I tres o quatre dones, totes joves i formoses.

Però també elles eren misterioses. Mai no sortien de casa, mai no anaven al poble. I hi havia en els seus rostres una expressió estranya de llunyania i malefici.

La gent del poble sols les havia vist de mig còs per amunt, quan apareixien a les finestres de la casa. Algunes vegades també les havia sentit cantar. Tenien una veu pura, inefable; una veu que no semblava humana.

I, per la presència d'elles, de la casa la gent en digué la casa de les sirenes. I a elles les cregué sirenes.

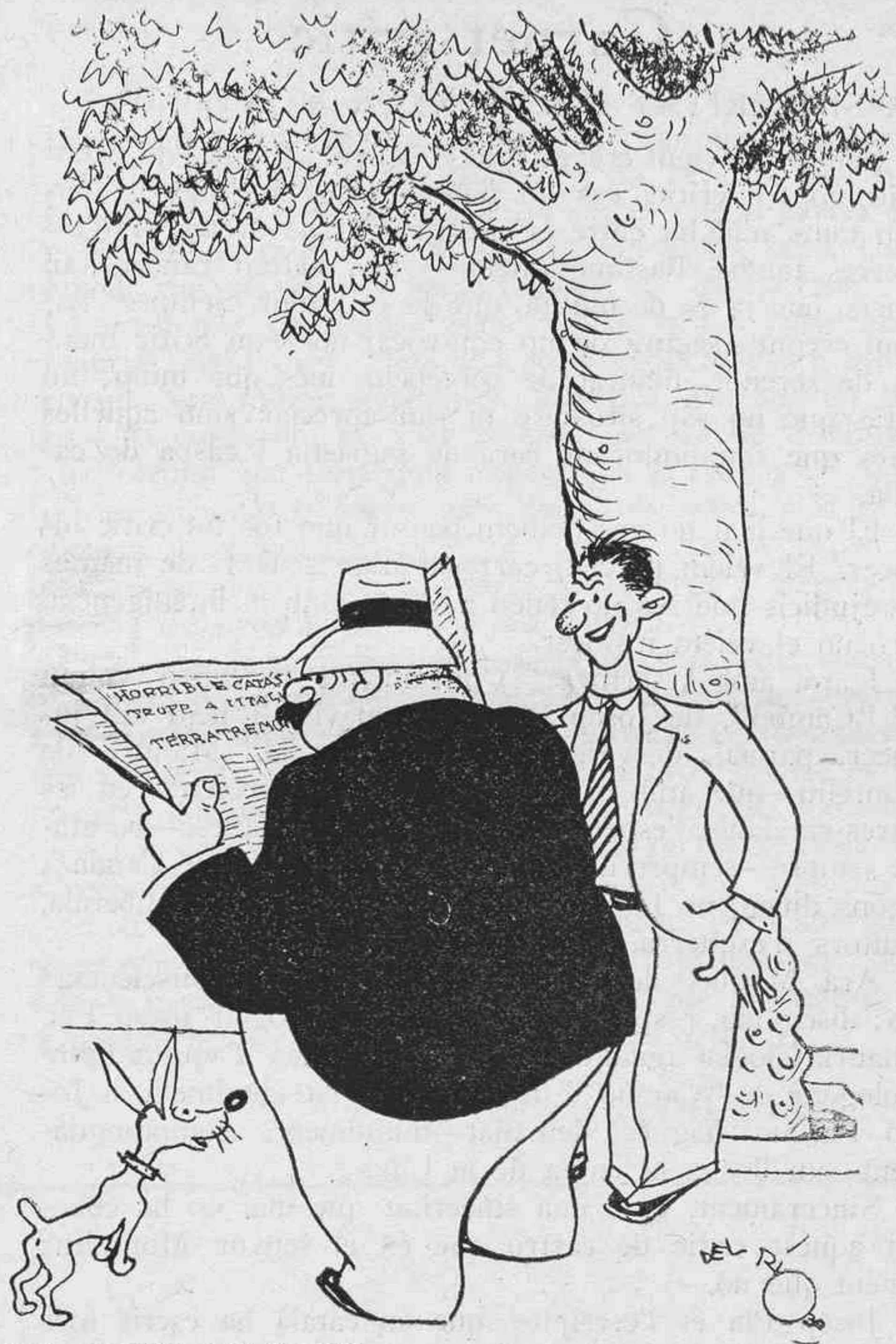
I digueren que l'amo de la casa sols les deixava sortir a les finestres perquè hom no els veiés la cua de peix que constituïa la part inferior del seu cos. I que les havia atret al jardí de la casa per mitjà del rossinyol, el cant del qual les havia encisat.

Quan s'enyoraven molt i la casa els pesava com una presó, l'home misteriós que era el seu Don Joan i el seu Barba Blau, les treia a passejar mar endins en la barca de color de cadmi.

El fals suïcida

Cada dissabte trobaven els del poble un home estès a la platja. I cada dissabte el creien un suïcida o un naufrag. Un suïcida o un naufrag hauria donat un to de novella al poble que els hauria plagut molt.

Però cada dissabte s'equivocaven. Cada dissabte resultava que era un mariner que la nit abans s'havia embriagat i havia anat a dormir a la platja.

UN HOME DE SORT

—Veig que entre les víctimes no hi és ell.

Feien molts alegrois, deien que més valia que fos viu i no mort, però en el fons de la seva ànima la gent del poble se sentia estafada.

Malefici del mar

De tant esguardar el mar, l'escuma blanca del mar, aquella dona enfolli.

Era jove i xamosa i pobra. I pobra no ho volia ésser. Ella amava el luxe, les joies, les robes de seda, les randes.

No acceptà l'amor de cap mariner, perquè tots eren pobres com ella. I els senyors que els istius anaven al poble, malgrat del seu orgull i el seu rumbejar, pressentia que a ciutat feien una vida miserable i que al poble hi anaven estalviant molt i fent un esforç per la vanitat ridícula de poder dir després als amics que ells també estiuejaven.

La noia es passava hores i hores davant del mar. A voltes s'hi banyava: en plena nit, quan hi havia lluna i la nit era alta. L'escuma posava en el seu cos un magnífic vestit de randes d'argent. Mai no s'havia vist tan bella. S'estirava en les crestes de les ones, i les ones la vestien d'escuma. I la lluna convertia en argent les randes d'escuma.

I una nit, una ona se l'endugué mar endins. I els del poble no la veieren més, i cregueren que havia fugit amb un estiuejant.

LLUÍS CAPDEVILA

Carnet crític

LA SINCERITAT DEL SENYOR MONTOLIU

Sempre havíem cregut que el senyor Manuel de Montoliu, com a crític, era un pobre home, un prestigi fals com tants n'hi ha entre la nostra gent de dretes—i d'esquerres també, llastimosament—, una patum rànica, tan rànica, que ja és de museu, que ja fa pudor. Sempre l'havíem cregut—segurs de no equivocar-nos—un crític mancat de serenor, mancat de percepció, més que miop; un crític que no sap situar-se ni sap apreciar sinó aquelles obres que fan pudor de cera de sagristia i caspa de capellà.

El que mai no ens podíem pensar que fos un crític insincer. El vèiem parcial, carregat d'un sens fi de manies i prejudicis que res no tenen a veure amb la intel·ligència, però no el vèiem insincer.

I ara, amb la crítica (?) que ha fet del tercer volum del "Cambó", de Josep Pla, l'hi hem vist. L'hem vist insincer, parcial, desvergonyidament parcial. Manuel de Montoliu—que amb el pobre Ruçabado representa en les lletres catalanes l'esperit inquisitorial i capellanesc—ha atacat sempre—sempre no: quan estava a "El Poble Català", segons diuen, no ho feia així—els llibres d'autors liberals, d'autors d'esquerra.

Ara Manuel de Montoliu—cinisme?, inconsciència? No: disciplina, respecte al qui paga—ha elogiat Josep Pla. L'hauria elogiat igualment si no es tractés d'aquest llibre apologètic de "Cambó"? L'hauria elogiat igualment si Josep Pla no hagués demanat—humilment, compungidament—un lloc a la cuina de la Lliga?

Sincerament, amb una sinceritat que mai no ha conegut aquest crític de cartró que és el senyor Montoliu: creiem que no.

Josep Pla és l'escriptor que en català ha escrit més grosseries, més desvergonyiments, més turpituds, i el que ho ha escrit d'una manera més barroera i amb menys gràcia; el que ha prodigat el pet i el rot; el més descordat; el que més s'ha vanat d'un cinisme infecte; el que ha fet més escarni de coses i persones que tan respectables li semblen altres vegades al cavernari senyor Montoliu; el que ha escopit la seva bava infecta damunt el cadàver del malaguanyat Cristòfol de Domènech, escriptor molt més fort, més personal i més original que Josep Pla; el que ens ha explicat com, per a fer broma, posaven una dona cap per avall i li tiraven pebre al sexe; el que ens ha explicat moltes altres delicadeses per l'estil.

Aquest Josep Pla—que s'ha acreditat d'ésser el més barroer, el més baix, el menys artista dels escriptors ca-

talans—hauria estat elogiat pel catolicíssim Montoliu si no s'hagués passat a "La Veu de Catalunya" i no hagués escrit els tres pesadíssims volums del "Cambó"?

No; estem segurs que no.

Ara, però, aquesta patum crítica troba que "hi ha quelcom més, en aquest realisme—el de Pla—, que li dóna transcendència no sols en l'esfera estètica, ans encara en l'esfera de la vida individual i social".

Això és barra. I és barra dir que, per a defensar el turiferari de Cambó, "això—l'afinitat del polític i l'escriptor—als qui tenim per norma de la nostra vida moral creure en la bona fe de la gent—fins en la bona fe de la gent d'esquerra—si no se'ns demostra el contrari, basta i sobra per no tractar el llibre del nostre company com un cas anormal i suspecte en la nostra vida literària".

Que és com s'havia de tractar: com "un cas anormal i suspecte"—i immoral—, perquè no tots els escriptors es venen.

Amic del César, no de la veritat. No farem res, senyor Montoliu: ens ha ensenyat l'orella i hem vist que la té llarga.

RAMON OLIVER

Salvador Alarma a Mataró

Amb motiu de les festes de les Santes, a la bella ciutat del litoral organitzaren uns actes al seu Parc Municipal.

A part dels diferents números del programa, descabdellats com en tota festa major, l'Ajuntament d'allà va confiar a l'eminent escenògraf En Salvador Alarma l'ornat de l'esmentat parc, en el qual hi bastí un temple japonès en la gran explanada, certament elogiat pels mataronins i forasters.

No és corrent a la nostra terra que per una vulgar festa major es vulgui fer una demostració artística, i menys que aquesta sigui confiada a un artista de vàlua com l'amic Alarma. Per això ho fem constar amb goig, seguríssims que l'exemple ha de trobar imitadors, i dintre de poc les festes majors de Catalunya seran quelcom més que un seguit de balls, funcions extraordinàries i focs d'artifici, números obligats i "demodés".

El gravat representa l'ornat oriental a què ens hem referit en la present narració.

X.

Sr. Martí Esteve:

No ens convenç la vostra resposta, de que es canvien els noms dels carrers els veïns dels quals trameten una instància sol·licitant-ho.

L'Ajuntament dels dictadors no va rebre'n ni una demanant que fossin arrencades les plaques anteriors. Per què, vós, us entossudiu a fer-ho així?

El poble no les hi vol. Enteneu? NO LES HI VOL.

Un moviment anàrquic

A partir del moment que va ésser imposat per la dictadura l'Ajuntament que va presidir el senyor Romeu (a) Baró de Viver, va iniciar-se, a la nostra ciutat, un moviment anàrquic que canviava sense solta ni volta els noms dels carrers de Barcelona. Amb els mai prou alabats desigs de què noms de persones, fets i coses poguessin ésser llegits en lletres de motllo, els que deien regir la ciutat feien barrinar les seves closques respectives i ens sortien cada dia amb un inventet nou d'aquells que sols sap fer qui té una dosi de verí a la seva sang.

El nom d'un carrer, en si, és ja una cosa prou seriosa perquè no pugui jugar-s'hi, com ho són els interessos dels pobres mortals que tenen la sort que els pobres propietaris els hi deixin viure. Mantes dotzenes n'hi ha hagut, en aquests set anys, que quatre despreocupats eren amos de la ciutat, que mai han sabut on vivien i sempre tenien l'ái! al cor en quant a les targes, paper, envelops que es feien fer. El negoci donava, pel que es veia, i eren francament baratetes les plaques de carrer. No s'explica d'altra forma un cas conegut per molta gent, però que també és ignorat per altres.

A Barcelona teníem un carrer, al Poble Sec, que es deia del Siti de 1714. Com que pels regidors anàrquics de la dictadura això no es podia consentir, ni els era grat que un carrer de la ciutat recordés la pèrdua de la llibertat de Catalunya, res no els semblà millor com posar-hi el nom completament oposat, carrer de la Concòrdia. No hi tindríem res a dir, perquè ara aquest nom ens recorda una gesta més històrica que la de l'any 1714. Concòrdia!

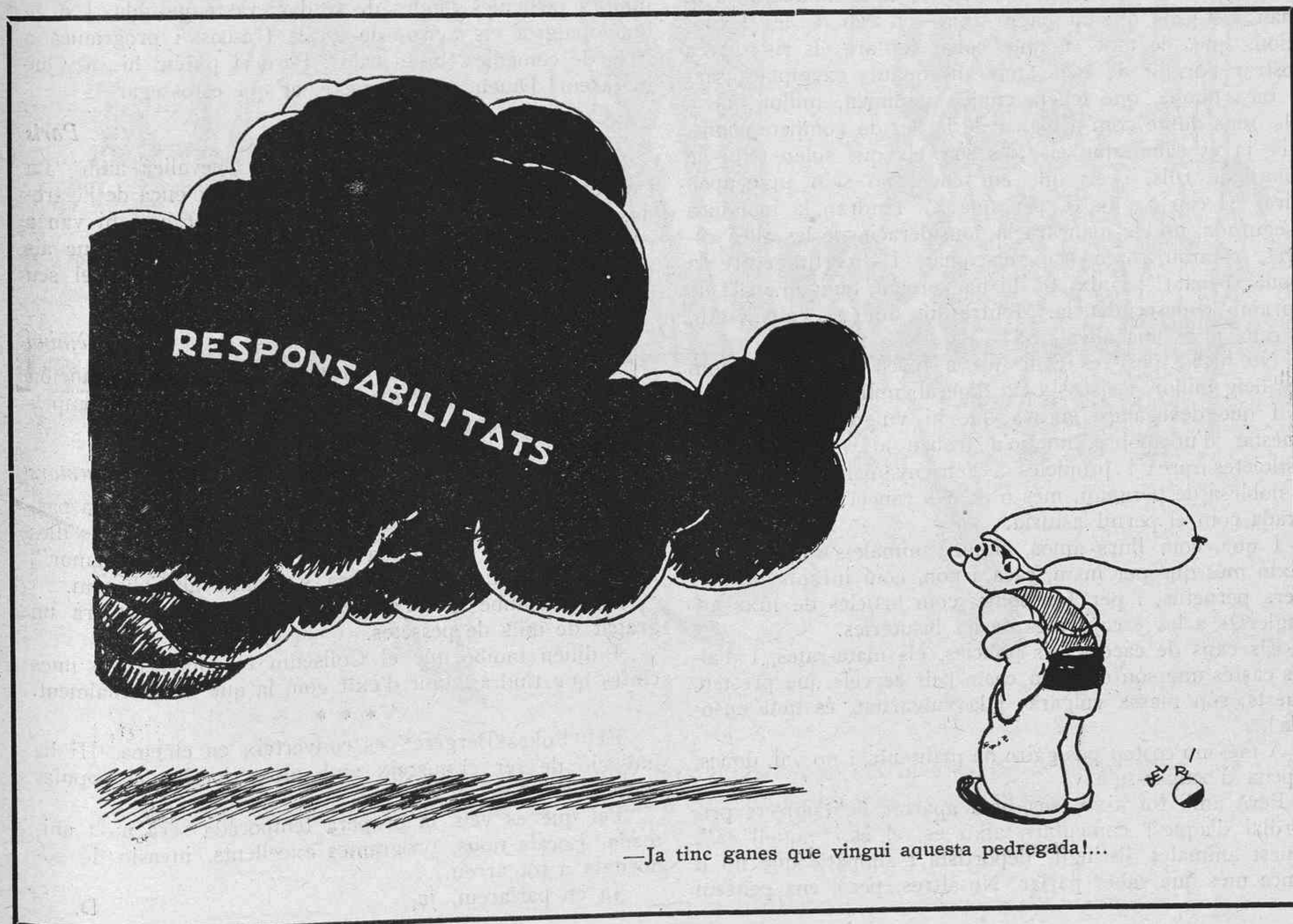
Paraula màgica, que sobretot la brindariem, si fossim "toreros", als veïns de la plaça de la Cucurulla, que, dit sia de pas, ens mereixen tots els respectes.

Però aquells senyors que donaren com a excusa que molts carrers eren batejats de nou perquè els seus noms eren duplicats i causaven trastorns, no varen adonar-se, en agafar la ja famosa guia de la ciutat, que el carrer de la Concòrdia era a la Barceloneta, feia molts anys. Una persona que no hagués estat regidor, ho hauria mirat, i ben segur que, canviant el nom del carrer del Poble Sec, n'hauria tingut prou. Però els regidors-dictadors cregueren que era millor canviar-los tots dos, pel sol fet de posar la concòrdia en una defensa heroica de la ciutat. I així tenim que l'anarquia imperant a la casa gran, motivà que, per no trobar-se amb dues concòrdies, a la Barceloneta hi posaren el de l'"Almirante Axada", que la gent cosmopolita d'aquella barriada s'esforça a voler pronunciar i sempre sembla que esternudi.

I el cas de la plaça del general Barrera? Per donar-se el nom del capità general que varen imposar-nos, varen remoure la numeració de quatre carrers, i ara aquests resten alterats en absolut. No hi havia prou places, en el projecte d'urbanització, que vagi ésser necessari molestar un miler de ciutadans, entossudint-se a fer-los canviar les adreces a tot arreu?

Fou un moviment anàrquic, certament. Però anarquia sense cap ni peus. Anarquia de municipi barroer, que sota la capa d'un excessiu amor a la nació, ridiculitzà la terra que primer veieren quan vingueren al món...

DOMÈNEC DIUMENGE

—Ja tinc ganes que vingui aquesta pedregada!...

El final d'una ridicleusa

Recordeu aquell faeton que, un dia de pluja, ara farà un parell de mesades, va sortir del recinte de l'Exposició, amb la pretensió de donar la volta a Europa?

Amb la cua entre cames, ha tornat cap a casa, i diuen que limitarà el viatge voltant Espanya, que és com si diguéssim voltar una sínia.

La propaganda poca-solta que va fer-se quan havien de marxar, la importància ridícula que a la nostra terra es donen a coses com aquesta, no ens va commoure gens, i la vàrem deixar passar sense pena ni glòria.

El lamentable del cas és que les institucions oficials, mantes vegades sordes i mudes a un clam del poble honorós i sincer, s'hagués preocupat dels cotxers que, "tripulant" un factó, havien de fer propaganda de l'Exposició... quan aquesta ja estigués tancada.

La ridicleusa ha finit, sortosament, i fronteres enllà no veuran el nom de la ciutat en un trast per llurs carreteres. Avui, que sembla preocupar un xic no fer el ridícul davant del món, les autoritats varen mig patrocinar una mascarada més.

Quan acabarem, senyors, de fer el baliga-balaga?

Que torni el faeton i que no passegi més la seva misèria...

El ca

Algú de vostès ha vist mai un ca com aqueix ca?... I ca!... Nosaltres no ho creiem pas probable ni possible.

De cans com l'alludit, no n'hi ha ni a Viladecans; ni n'han vist—els que hi hagin anat—en cap de les Exposicions que, de tant en tant, solen fer ara els rics per a mostrar l'orgull de raça amb uns quants exemplars rars de raça també, que tenen, cuiden i mimen, millor que a fills, sens dubte com a lògica de la llei de compensacions, puix ja és sabut que els rics són els que solen tenir-ne menys de fills, i els que en tenen, no se'n preocupen gaire. Al cap i a la fi, per què?... Tindran la manduca assegurada, no els mancarà la consideració de les altes esferes, estaran força ben relacionats i divertits entre la "bona societat"; i així no hi ha per què tenir-hi mals de cap amb la descendència. Mentre que amb els cans... Ah, els cans ja és una altra cosa!

No hi ha pas res com un ca força estrofolari, com més lleig millor, i si costa un dineral, millor que millor.

I que de vegades, encara que hi vulguin esmerçar el benestar d'un pobre, no se'n troben així com així, de bestioletes rares i propícies a l'ensenyament dels mòduls de noblesa de pergami, més o menys rànica com el sagí, o curada com el pernil asturià.

I que, com llurs amos, siguin animalets que no serveixin més que per mam, caca i non, com infants de bolquers perpetus, i per fer bonic, com articles de luxe arrengrats a les escaparates de les bisuterries.

Els cans de cacera, els policies, els mata-rates, i d'altres castes que són de bona casta pels serveis que presten, aquests, són massa vulgars; i la vulgaritat, és tant enso-pida!...

A més no costen pas gaire de mantenir, i no val, doncs, la pena d'ocupar-se'n.

Però amb tot això, ens hem apartat de l'objecte primordial d'aquest comentari, això és, el ca, "aquell ca". Aquest animalet distingit, deportista i simpàtic que no li manca més que saber parlar. Nosaltres, però, ens pensem

que amb el temps arribarà a dir alguna cosa, encara que, naturalment, serà una "bestiesa".

De Madrid a Barcelona, va fer el viatge, diuen, a l'estrep de l'automòbil, aguantant perfectament l'equilibri en els viratges, i guaitant de cua d'ull, serena i estoica, les corbes que, per ell, pel ca, no li diuen pas res sortosament.

I sempre a l'estrep, viatja amunt i avall de les ciutats que el seu amo visita, sense interrompre el protocol ni les converses, malgrat siguin tan sols de formulisme, de fumerola de cigar.

Ara viatja per l'estranger. Això li acabarà d'arrodonir la intel·ligència, i estem segurs que quan el tornarem a veure, li veurem tot seguit aquesta mena de "savoir faire" que tenen els que han viatjat rodejats de l'atenció i l'admiració mundials; i sobretot, per ésser l'etern acompanyant fidel d'un que, molt oportú, va discurssejar el nostre batlle.

Nosaltres, francament, d'aquesta darrera visita, ha estat el que més ens ha plagut. I fins voldríem que, a poder ésser, li fos concedit algun altre honor, per exemple, una banda, un collar... Això! Un collar... Què millor per un ca!

LLUÍS RAMÍREZ CARULLA

"Cinaes"

Continuen els locals d'aquesta empresa reprissant les millors pel·lícules mudes de la darrera temporada. I a fe que, malgrat els avisos de locals frescos, i programes a base de comèdies, hi fa calor. Però el públic hi va. Què hi farem! Diuen que val més suar que estossegar.

París

Al Portal de l'Angel tenen En Chevalier amb "La cançó de París", que va fer-se popular d'ençà de l'estrena. Cada dia les nostres damiselles romàntiques hi van a embadalir-se amb el seu art, i al vespre somnien que als peus del llit els canta un madrigal tot vinclant el seu cos i posant-se el barret de gairell.

Fèmina

Ha tancat uns quants dies per a donar "La Cançó del Cosaco", també sonora, i altres pel·lícules de complement de programa.

Rumors

Diuen que el cèlebre Teatre Còmic del Paral·lel ha passat a ésser propietat de "Cinaes" i que d'ací a breus dies s'inaugurarà la temporada amb "El desfile del amor", sonora, que actualment encara s'aguanta al Coliseum.

Diuen també que l'aparell d'aquest teatre valdrà un grapat de mils de pessetes.

I diuen també que el Coliseum té contractades unes cintes que tindran tant d'èxit com la que fan actualment.

* * *

El "Folies Bergère" es converteix en cinema. Hi ha intenció de fer el mateix amb altres locals del popular Paral·lel.

Pel que es veu, la propera temporada serà molt animada. Locals nous, programes excel·lents, invasió de sonoritats a tot arreu...

Ja en parlarem, ja.

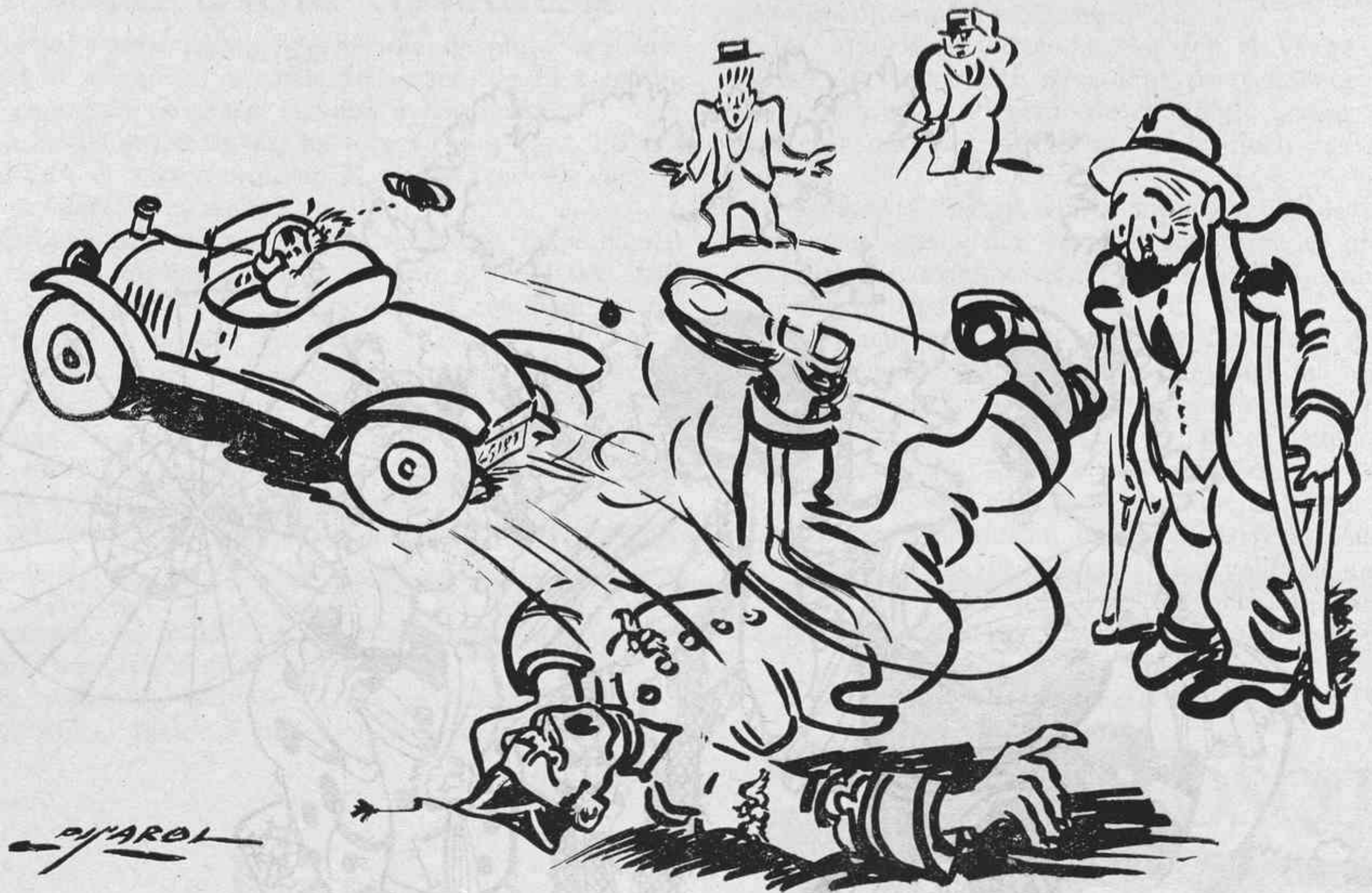
D.

La Rosita Rodrigo.—En aquest temps no tinc altra il·lusió que els melons de la meua terra.
 La Monyos.—Doncs jo voldria que En Sugrañes em contractés per a fer revistes.

3

Sca

ES CLAR

El coix.—Home, qui el fa anar per terra, essent aviador?

Discos

Miguel Fleta ha impressionat, aquest mes, dues cançons castellanes: "A unos ojos hechiceros" i "Vizcaya", que resulten d'allò més xamoses, cantades per un artista com En Fleta, que sap matisar amb tanta perfecció.

—Lluïsa Vela i Emili Sagi-Barba són dels que van aportant el seu repertori als discos; aquesta vegada toca el torn al "Duo de Rosa i Rufo", de la immortal obra "Maruxa". Quan canta En Sagi, s'ha de dir (aparteu les criatures, que passa un auto).

—L'Orfeó Català, sota la direcció d'En Millet, canta "El caçador i la pastoreta", de Botey, i "Fadrins de Sant Boi", de P. Moya; de la interpretació no cal parlar-ne; tots sabem com ho fa l'Orfeó nostre.

—Beniamino Gigli, un tenor del bo i millor que corre, canta amb molta afinació "O paradiso", de "L'Africana" i "Marta" (Flotow); dic afinació, perquè és un tenor que sap cantar i fer "pinyols".

—La part simfònica està confiada a l'orquestra simfònica de Filadèlfia, que executa "Pasacaglia" en do menor (Bach); la de Nova-York interpreta "El aprendiz de Brujo" (Dukas). La de Berlín, "Coro de desposadas", del gran Wagner; descobrim-nos? Ha sonat un nom? Tot molt ben interpretat.

—Paderewsky, l'aprenent de pianista!, ha impressionat "Preludio", en "re bemol major" (Chopin); quants aprenents com aquest hi ha? Un sol: Paderewsky.

—Jack Hilton, el director de l'orquestra que porta el seu nom, en "No me comporto mal" i "Perdóneme, señora" ens vol demostrar els ressorts que es poden trobar amb una orquestra com la seva, i ho aconsegueix; no en va és considerada com la millor de jazz.

Tenim entès que La Companyia del Gramofon prepara grans novetats.

BAMBI

TIVOLI

Ja ho havíem dit: Sugrañes, en presentar-se amb "Eureka" i "Roxana" ha obtingut un gran èxit. Si nosaltres no ens equivoquem mai!

La gent ha acollit Sugrañes com si es tractés del manà: un manà que, en aquestes nits d'estiu, ve a alegrar-nos un xic l'existència als pobres barcelonins que no podem anar a estiuejar.

A Sugrañes, per aquest sol fet, se li hauria de donar la creu de beneficència. O fer-li un monument.

Música alegre, noies xamoses, artistes de mèrit. Heu-vos ací el que ens dóna en "Roxana" i "Eureka".

Per a molt aviat prepara un gran esdeveniment.

BARCELONA

Aquesta setmana Josep Santpere, o Santpere El Gran, com amb justícia li diuen alguns, ha representat "Patacot i Mandinga", "Conquista'm el marit" i "K. O. o L'ídol de les dones".

Es un programa ben interessant, que el públic agraeix omplint el teatre cada nit. I això que amb la calor que fa es necessita ésser un heroi per anar al teatre.

Però Josep Santpere i la seva disciplinada companyia valen totes les heroïcitats.

BOSQUE

Josep Llimona ha volgut que el públic de Gràcia pogués aplaudir "La legió d'honor", "La taverna d'En Mallol" i "La

Revolta", que tant d'èxit han obtingut darrerament al Nuevo.

La pensada de traslladar-se al Bosc és un nou encert d'En Llimona. Al cap i a la fi, a l'estiu, on millor s'està és al bosc.

EL SAFAREIG DE LA RAMBLA

Poca paraula... i molts fets

Aquest vinent octubre el Teatre Líric Català —i dir Teatre Líric Català vol dir Josep Llimona— havia d'apostar-se al Nuevo. Així estava convingut; però sembla que a última hora, després d'haver compromès la seva paraula, l'empresari s'ha repensat i ha concedit el teatre a una companyia de sarsuela castellana.

Josep Llimona, però, és home que no s'espanta i sembla que ja té teatre on renovar els èxits.

Una estrena extra-oficial

Hom diu que en aquesta temporada del Barcelona, Josep Santpere estrenarà una obra nova de Bernat i Duran.

Obres noves

Hom diu que a Josep Llimona i per a la propera temporada de teatre líric català, li han promès obres Enric Morera, Amadeu Vives, Eduard Toldrà, Zamacois, Balcells, Lambert, Obradors, Caparròs i Godes.

N'hi ha per a fer una bona temporada.

Una altra barricada guanyada

Un altre teatre perdut per al teatre: el Còmic, famós per les revistes que hi havia muntat Manuel Sagrañes.

Ja s'han acabat les revistes. I la comèdia, i el melodrama, i la sarsuela. Ara hi haurà cine, un altre cine.

Però serà somor. I començaran d'aquí pocs dies amb "El desfile del amor".

Un altre teatre tancat?

Hom diu que aquest any no hi haurà teatre català al Novetats. Hom diu que, en realitat, no hi haurà teatre de cap mena a Novetats.

Hi volen fer obres i convertir el teatre en casino polític.

El Noi de Tona ha ressuscitat.

A Saragossa, un fals dentista va arrencar amb els dits una dent i un queixal a un hostaler. Després, embriac, mogué un escàndol.

Això no ho feia el Noi de Tona. No devia ésser ell.

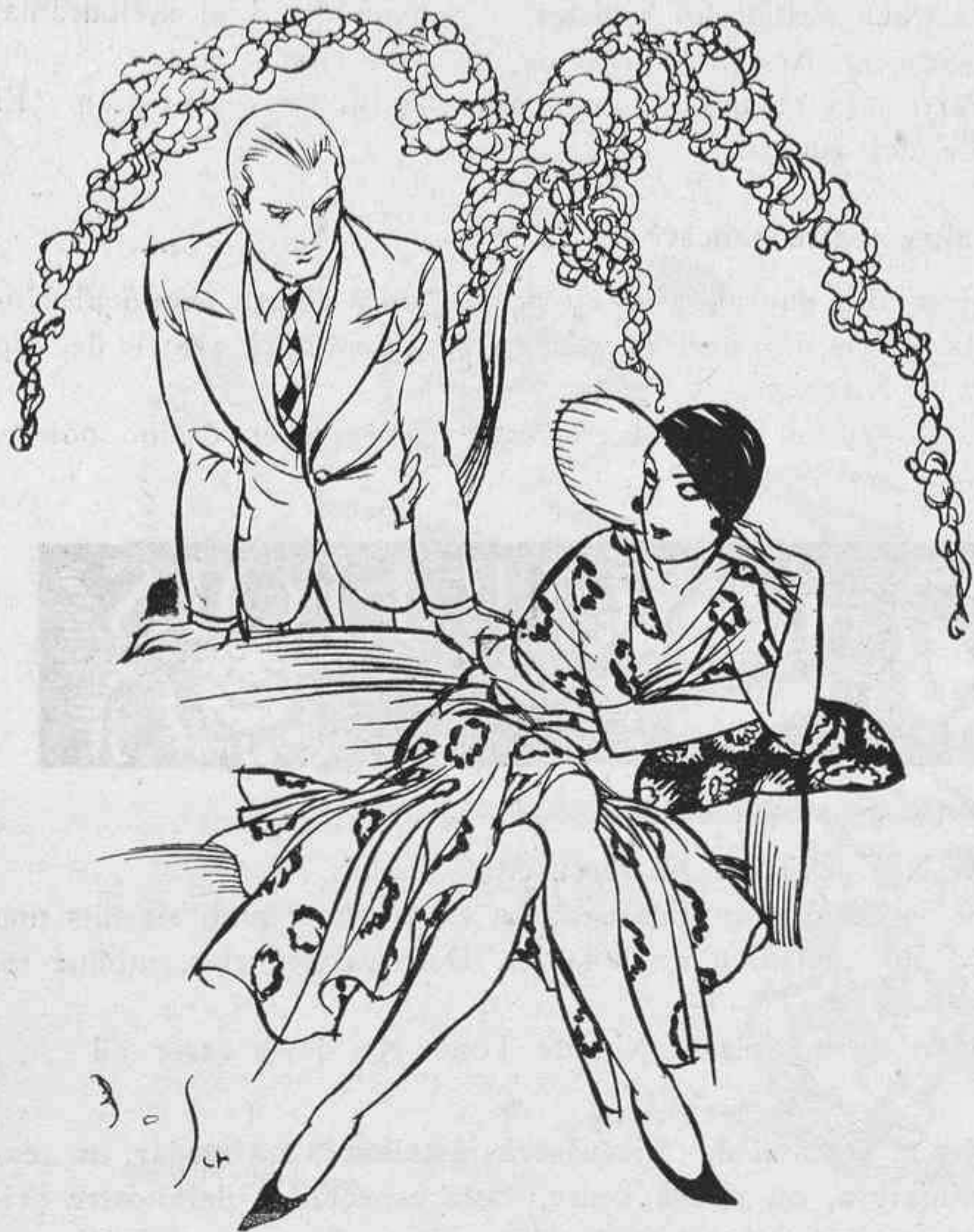
En el vestíbul del Liceu serà instal·lat, a no tardar, un teatri-miniatura, on podrà veure, cada espectador del nostre primer teatre, la respectiva localitat abans d'entrar al local.

Es una bona idea que, a manca d'una guia teatral, tenim la seguretat que donarà bons resultats i serà d'utilitat pel públic en general.

—Tu que vas a Barcelona, pren precaucions, com el tren del Nord.

—Jo hi vaig amb aquest rossí per arribar-hi abans que el tren.

APROFITANT L'OPORTUNITAT

- Li agraden els gossets, Lola?
- Si això és una declaració, parli amb el papà.

—Un altre carnet? Nosaltres ja el tenim.

Sota la direcció del conegut escenògraf En Salvador Alarma, s'estan donant els darrers tocs a l'obra.

Un condemnat a mort les empenyé a cops de puny, guitzes i mossegades, contra els escarcellers i magistrats que l'anaven a cercar per a portar-lo a la guillotina.

Heu-vos ací un que li dolia deixar la cella.

Ha mort aquell apòstol del fútbol que es deia Joan Gamper. Malgrat ésser suís, fou un català de cor, i ho demostrà palesament infinitat de vegades.

Reposi en pau el qui fou un fort puntal del fútbol a Catalunya i rebin els seus familiars i el F. C. Barcelona el nostre més sentit condol.

¿Heu llegit aquest honradíssim dependent que va afanar trenta mil francs de la casa on treballava per a oferir a la seva promesa un viatge de noces? I que ella, en assabentar-se'n, va restituir-los, perquè estava meravellada de l'amor que el xicot li professava?

I el bo és que ella el creia milionari, tot i estant de mecànografa a la mateixa casa.

Heu-vos ací una meca que tenia pa a l'ull

Per segona vegada han mort un home d'una bufetada. En pocs dies ho hem llegit dues vegades.

Serà qüestió de recordar-se'n que d'una bufetada podem enviar un enemic a l'altre barri. Es una arma barateta.

Mentre ací la sucursal de "Unión Radio" de Madrid vol desvirtuar la seva fòbia anti-catalana, a Buenos Aires és establerta una "hora catalana", durant la qual es radien poesies, obres, cançons, sardanes i altra música nostra.

I nosaltres anant escoltant els castellanismes de Toresky, pitjors que els dels municipals de l'any 1888.

Ara que les travessies de l'Atlàntic estan de moda, un compatriota nostre, acompanyat de la seva esposa i una filleta, el travessa en un balandre de 37 peus.

Li desitgem que trobi bona carretera.

Sembla que dintre poc hi haurà llibertat en les emissions de ràdio. Ja hi hauria d'ésser. Som enemics de les dictadures, encara que vagin disfressades amb estació emissora.

Brindem als fabricants d'aparells contra la sordesa un bon megoci: que els ofereixin a l'Ajuntament. Pel que es veu, allà abunden els sords. No responen a cap de les moltes justificadíssimes preguntes que se'ls fan.

A Portugal ha estat creada la U. P. Filla de pares bastards, talment com la que nosaltres tinguérem, li augurem una mort semblant: la mort civil.

Quan vegis la barba del teu veí cremar, posa la teva a remullar.

Per a conjurar els terratrèmols i els ciclons, que la superstició i la superxeria atribueixen a la còlera divina, la clerecia italiana ha organitzat processons i rogatives.

Per a conjurar les guerres, mil vegades més terribles, què fa, en canvi, aquesta mateixa clerecia?

Afavoreix els imperialismes, enaltint i consagrant les persones dels Cèsars.

RÈSPOSTES D'AGADES

J. R. A. — Nosaltres les abraçades i els petons els fariem a l'estimada, perquè maleïda la gràcia que ens ha fet el Juliol amb la calor. Però, vaja, com que contra gustos no hi ha discussions, allà vós!

F. J. G. — Teniu tota la raó, però no en sortiríem. En el nostre país només es dona importància a les coses que no em tenen.

A. d'E. R. (Poble Nou). — Massa tard, amics. Contràriament, ja n'hauríem parlat.

J. A. M. — El veureu publicat a "La Campana".

E. P. — No van ni l'un ni l'altre.

J. G. — El vostre dibuix no és publicable.

M. R. P. (Manlleu). — No és prou reeixit. I cregueu que ens sap greu, perquè hauríem volgut complaure-us.

E. P. — Aquest no ens agrada.

J. B. — Amic, el nostre setmanari és humorístic. I vós heu escrit una cosa que ningú no l'entendria. Ens agraden les coses clares, sense embuts.

Tesis. — No trebal·leu tant. El dibuix és una cosa que no deu prodigar-se, si vol fer-se bé.

J. S. Ll. — Heu emprat massa castellanismes, home. El mateix treball, escrit en català, hauria estat millor.

P. R. — Encara no ho feu prou bé. I cregueu, nosaltres no voldríem tenir-ho de dir a ningú, això.

J. V. J. — No senyor, no va. Massa atrevit.

K. Stanya. — Pel seu caire, va a "La Campana".

Anònim. — ¿I per això us haveu gastat els diners del segell? Al cove.

E. P. — Geogràficament, el vostre article pot tenir cert interès. Pel nostre periòdic, no fa.

J. R. (A. F.). — Vós teniu pasta de poeta, però heu d'escriure millor el català. Malgrat això, si disposem d'espai, us publicarem "Vint anys", que és el millor dels tres rebuts.

Acudit. — No ens agrada. Podíeu treure'n millor partit.

F. G. — Pobra xicota! Sí que les va passar negres! Ens heu fet entristir, amic. Es massa trist.

P. G. — Va.

B. X. — L'hem passat a "La Campana".

Tesis. — Els dos darrers són un xic millors. Per a complaure-us mirarem de publicar-ne algun; però no per això devem abstenir-nos de dir-vos que procureu millorar notablement la producció.

V. C. M. — Anirà, però us preguem que procureu esmenar-vos en l'escriptura catalana, que no disposem de temps per corregir tant i tant.

P. G. — Ho publiquem.

E. C. V. (Lima). — No és lloc apropiat el nostre setmanari per a publicar el que envieu.

F. C. — Ha passat l'oportunitat, i no creiem d'interès insistir en lo que ja s'ha tractat prou.

AQUEST NUMERO HA PASSAT PER LA CENSURA

Impremta "L'Esquella" i "La Campana", Om, 8, Barcelona

—El que volen els ràdio-oients és música bona i bones recitacions i menys anuncis, com més pocs, millor.

PAPEL
DE
FUMAR
BAMBU

VIES URINARIE

Impureses de la sang - Debilitat nerviosa

Prou sofrir inutilment de les dites malalties gràcies al meravellós descobriment dels

Medicaments del Dr. SOIVRE

Vies urinaries: *Blenorragia* (purgacions), amb totes les seves manifestacions, *uretritis*, *prostatitis*, *orquitis*, *cistitis*, *gota militar*, etc., de l'home, i *vulvitis*, *vaginitis*, *metritis*, *uretritis*, *cistitis*, *anexitis*, *flujos*, etc.; de la dona, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb els **Catxets del Doctor Solvré**. Els malalts es guareixen ells sols, sense injeccions, lavatges, ni aplicació de sondes ni bugies, etc., tan perillós sempre i que neces-

siten sempre la presència del metge, i ningú no s'assabenta de la seva malaltia. Venda 5'50 ptes. caixa

Impureses de la sang: *Sífilis* (avaríosis), *eczemes*, *herpes*, *ulceres varicoses* (llagues de les cames), *erupcions escrofuloses*, *eritemes*, *acne*, *urticària*, etc., malalties que tenen per causes humors, vicis o infeccions de la sang, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les **Píndoles depuratives del Dr. Solvré**, que són la medicació depurativa real i perfecta, perquè actuen regenerant la sang, la renoven, augmenten totes les energies de l'organisme i fomenten la salut, resolent, amb poc temps, totes les úlceres, llagues, grans, floronsos, supuració de les mucoses, caiguda del cabell, inflamacions en general, etc., restant la pell neta i regenerada, el cabell brillant i abundant, no deixant a l'organisme rastre del passat. Venda: 5'50 ptes. flascó.

Debilitat nerviosa: *Impotència* (manca de vigor sexual), *polucions nocturnes*, *espermatòria* (pèrdues seminals), *cansament mental*, *pèrdua de la memòria*, *mal de cap*, *debilitat muscular*, *fadiga corporal*, *tremolors*, *palpitacions*, *trastorns nerviosos de la dona* i totes les manifestacions de la *Neurastènia* o esgotament nerviós, per crònics i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les **Gragees potenciàls del Dr. Solvré**. Més que un medicament són un aliment essencial del cervell, medul·la i tot el sistema nerviós. Recomanades especialment als esgotats, a la joventut, per tota mena d'excessos (vells a cap edat), per a recobrar íntegrament totes les seves funcions i servir fins a l'extrema vellesa, sense forçar l'organisme, el vigor sexual propi de l'edat. Venda: Pessetes 5'50 el flascó.

Venda a les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i de les Amèriques

NOTA.—Tots els pacients de vies urinàries, impureses de la sang o debilitat nerviosa, adreçant-se i remetent 0'50 ptes. en segells per al franqueig a *Oficines Laboratori Sókatarg, carrer del Ter, 16. telèfon 544 S. M. Barcelona*, rebran gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desentrament, tractament i guariment de les dites malalties.

MARICEL-PARK

GRAN PARC D'ATRACCIONS
MONTJUIC

MUNTANYES RUSSES

Les més sensacionals d'Europa

BUG L'atracció més trepidant

Witching Waves La sempre agradable atracció

GRAN PISTA D'SKATING

MAGNIFIC RESTAURANT

TOBOGAN - CASCADA - DISCOS - SKOOTER

Mitjans de comunicació:

AUTOS: Carretera de Montjuïc, recentment asfaltada.

PUBLIC: Funicular de Montjuïc (bitllet anada i tornada combinat amb entrada al Parc: 1 pta.)

ENTRADA AL PARC: 0,50 ptes.

TEATRE TIVOLI

Avui, divendres, nit, a un quart d'onze.
Gran esdeveniment: Estrena de la DARRERA
PARAULA en presentació de

Manuel Sugañes

Carnet Parisièn

¡¡EXCURSIONISTES!! Compreu tot seguit el
MAPA DE CATALUNYA

Preu: 2,50 ptes.

OBRA NOVA

GIRONA
EPIODIS NACIONALS

del gran novel·lista

B. PÉREZ GALDÓS

Traducció catalana de J. Burgas

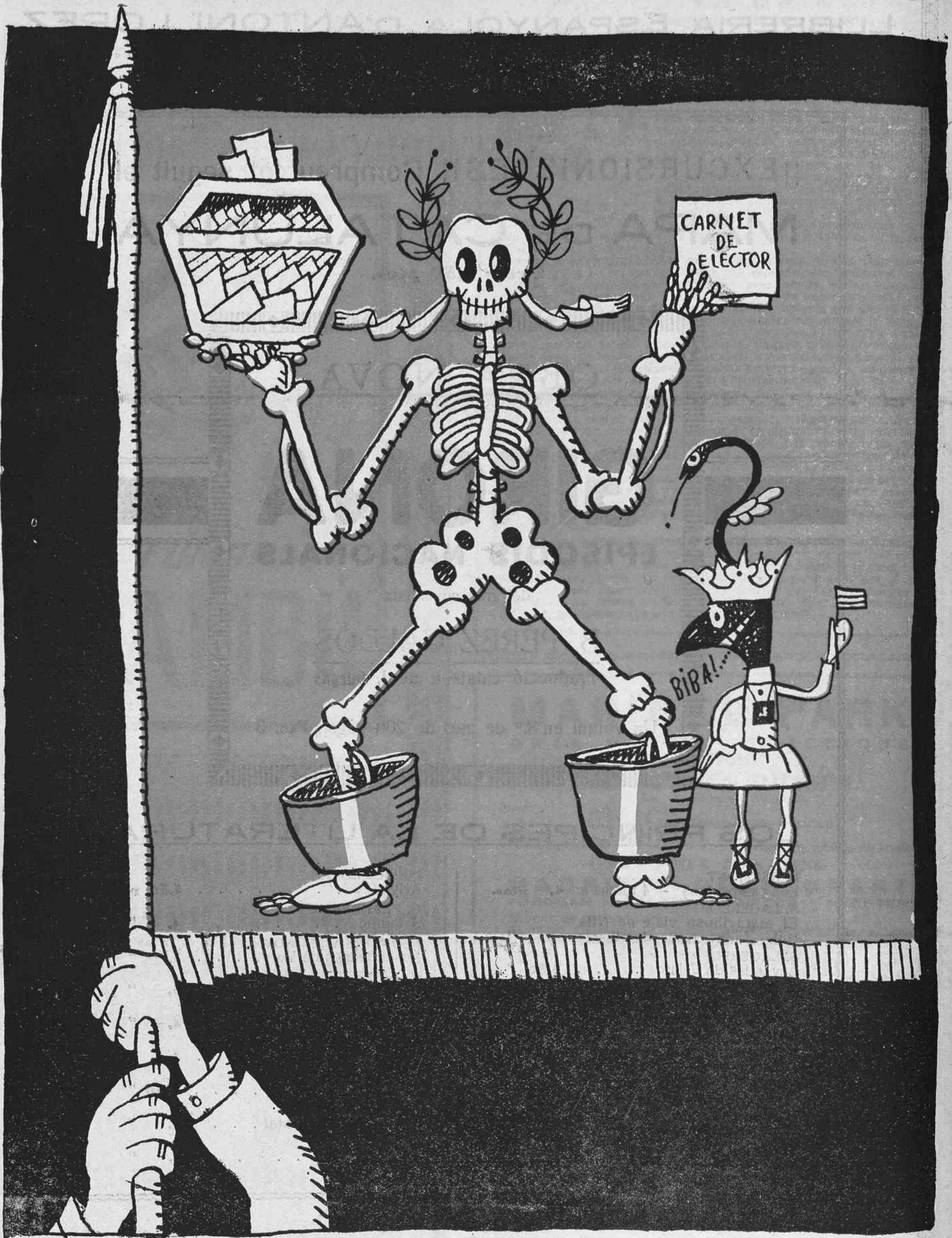
Un volum en 8.^u de més de 200 pàgs., Pts. 3

LOS PRÍNCIPES DE LA LITERATURA

L. REYMONT
Los campesinos - 4 tomos a 4,- ptas.
S. LAGERLOF
El maravilloso viaje de Nils
Holgersson a través de Suecia 5,- "
S. LAGERLOF
Leyendas de Cristo 3,50 "
N. GOGOL
Las almas muertas. 4,- "
E. PHILLIPS OPPENHEIM
Millonarios a la fuerza 4,- "
J. ZORRILLA DE SAN MARTÍN
Tabaré (poema indio). 3,- "
J. PETER JACOBSEN
María Grubbe 3,50 "
EÇA DE QUEIROZ
El primo Basilio - 2 vol. a . . . 3,50 "
OVIDIO
Arte de amar 3,50 "

PIERRE LOTI
Ariyadé. 3,50 pts.
C. FLAUBERT
Salambó. 4,- "
LEÓNIDAS Y LEONOV
Los aldeanos de Vory. 5,- "
R. TAGORE
La escuela del papagayo. . . . 3,- "
G. DELEDDA
Mariana Sirca 4,- "
S. ANDERSON
Pobre blanco. 4,- "
L. REYMONT
Justicia 3,50 "
KNUT HAMSUM
Argonautas de cristal 6,- "
R. GIOVAGNOLI
Espartaco 6, "

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem de pèrdues si no es remet, a més, 30 cèntims per a certificat. Als corresponsals se'ls atorguen descomptes

El penó de la sinceritat